

DŮSTOJNOST V ROZDÍLNOSTI

Jak se vyhnout střetu civilizací

Jonathan Sacks

Templetonova cena, srovnávána často s cenou Nobelovou, je ocenění, které od roku 1972 obdrží osobnost, která se zasloužila o přínos na poli „*pokroku ve výzkumu a objevech týkajících se duchovních skutečností*“. O laureátech rozhoduje „*panel členů poroty, významných představitelů různých akademických oblastí a náboženství*“. Nominace předkládají představitelé teologických či vědeckých institucí z celého světa a její první nositelkou se roku 1973 stala Matka Tereza, a to dokonce šest let předtím, než obdržela Nobelovu cenu míru. V české veřejnosti vešla v širší známost v roce 2014, kdy ji obdržel Tomáš Halík.

V roce 2016 tuto cenu obdržel Jonathan Sacks, světově uznávaný teolog, který byl v letech 1991–2013 hlavním rabínem Spojené hebrejské kongregace Commonwealthu, je držitelem 17 čestných doktorátů a mimo jiné také autorem více než 30 knih, ve kterých se s velkou erudicí vyslovuje k zásadním problémům současnosti. Jednou z nejpopulárnějších je kniha *Důstojnost v rozdílnosti*, s podtitulem „*jak se vyhnout střetu civilizací*“, kniha, o které autor v úvodu píše, že má být výzvou k toleranci ve věku extremismu: „*V současných projevech silícího etnického napětí, civilizačních sporů a náboženského ospravedlňování teroristických činů patří jasně nebezpečí, hrozící lidstvu,*“ píše Jonathan Sacks a o něco dále dodává: „*Extremistické náboženské postoje ve spojení se zbraněmi hromadného ničení dnes představují hrozbu pro samotnou existenci života na zemi. V dnešním propojeném světě je nutné, aby nás naše vzájemná rozdílnost obohacovala, nikoli abychom se jí cítili být ohroženi.*“

Z knihy, která má na obálce babylónskou věž od výtvarníka Brama Leegwatera, je cítit, že se snaží oslovit širokou čtenářskou obec, „obyčejné lidi“, kteří mají moc ovlivnit to, o čem v jedenácti kapitolách píše – o globalizačním neklidu, sociálním, udržitelném sourozenství, mravní dimenzi tržní ekonomiky, udržitelnosti životního prostředí, o společném étosu náboženství, o mírovém soužití, zkrátka o hledání všeho toho, co nás v rozdílnosti spojuje. Za zmínku mimo jiné stojí například kapitola nazvaná *Tvořivost: Imperativ vzdělání*, ve které rabbi Sacks tvrdí, že prožíváme čtvrtou informační revoluci, kterou je rozvoj osobních počítačů, modemů, e-mailů, internetu a sociálních sítí, jejíž skutečný dopad na společnost se projeví až za desetiletí nebo možná staletí.

Význam této čtvrté informační revoluce ukazuje Sacks na srovnání s třemi předchozími. Tím prvním byl vynález písma, kdy: „*Vědění mohlo být poprvé v dějinách shromážděno a předáno dalším pokolením způsobem, který kvalitativně i kvantitativně převyšoval rozsah pouhé lidské paměti.*“ Druhým milníkem byl podle Sackse vynález abecedy, který rovněž předznamenal dalekosáhlé změny a třetím vynález knihtisku, který mimo jiné umožnil rozšířit myšlenky Martina Luthera, „*čímž odstartoval hnutí reformace a celou sérii navzájem propojených událostí, vedoucích nejen k reformě náboženství, ale i k překreslení politické mapy Evropy, rozvoji vědy, rozmachu národního státu a v nejširším slova smyslu i ke zrodu moderny*“. V poslední kapitole, nazvané *Smlouva naděje*, pak Jonathan Sacks připomíná, že opravdovou zkouškou víry je, dokážeme-li vytvořit prostor pro rozdílnost: „*Dokážu rozpoznat Boží obraz v někom, kdo není mým obrazem, v člověku, jehož jazyk, víra, ideály se liší od mých? Pokud*

*toho schopen nejsem, pak jsem si utvořil Boha k svému obrazu, místo abych mu dovolil
přetvořit mě k obrazu jeho.“*

Libor Michalec